

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Богословски факултет

Конспект за провеждане на кандидат-докторантски изпит по

Пастирско богословие

Образователно-квалификационна степен „доктор”

- 1.** Понятие за Пастирско богословие. Извори и спомагателни науки. История и литература на Пастирското богословие. Представители на българската пасторология
- 2.** **Общо душепастирство. Душепастирят. Субект на душепастирството**
 - 2.1. Православното учение за свещенството
 - 2.2. Господ Иисус Христос – образец за пастира
 - 2.3. Добрият пастир и наемникът лъжепастир (Йоан 10:1-16)
 - 2.4. Отците на Църквата и пастирското служение. Образът на пастира в трактата „За свещенството” на св. Йоан Златоуст, в „Защитно слово поради бягството в Понт” на св. Григорий Богослов и в „Пастирско правило” на св. Григорий Двоеслов
 - 2.5. Личността на душепастиря. Пастирско призвание. Избиране и посвещение
 - 2.6. Подготовка и образование. Благоразумие и такт. Типично-пастирски нравствени качества
 - 2.7. Молитвата в живота и служението на душепастира
 - 2.8. Материалното и духовното в личния живот на духовника. Пастира в съвременния свят
- 3.** **Общо душепредпазно пастирство**
 - 3.1. Значение и място на енорията в общото душепастирство. Семейството като център на служение на пастира в енорията
 - 3.2. Енорийската катехеза (Неделни прицърковни училища и предмет „Религия” в общообразователните училища)

4. Главен обект на душепастирството

- 4.1.Християнското разбиране за света и човека – основа за пастирското служение. Грижа за душата
- 4.2.Цел, задачи и трудности при душепастирството

5. Паство и енория.Общо душелечебно пастирство

- 5.1.Вътрешният живот на енорията, причини за нейното боледуване и средства за оздравяването ѝ
- 5.2.Тайнствата на Църквата и тяхното място в енорията
- 5.3.Св. Евхаристия - средоточие на духовния живот в енорията

6. Общо душерьководно пастирство

- 6.1.Църковната проповед и нейната роля при душерьководното пастирство
- 6.2.Енорийска дякония
 - 6.2.1. В Свещеното Писание
 - 6.2.2. Според св. отци и учители на Църквата
 - 6.2.3. Според църковната история
 - 6.2.4. Съвременно състояние в поместните православни църкви
 - 6.2.5. В Българската православна църква
 - 6.2.6. Църковното доброволчество, място и значение за църковната енория
- 6.3.Православието и общественият живот

7. Индивидуално (категорийно) душепастирство

- 7.1. Необходимост от лично или индивидуално душепастирство
- 7.2.Цел, задачи и методи на индивидуалното душепастирство

8. Частно душепредпазно пастирство. Ролята на възрастта и пола на енорияшите при душепастирството

- 8.1.Децата
- 8.2.Младите хора
- 8.3.Мъжът
- 8.4.Жената
- 8.5.Възрастните хора

9. Безбрачно и брачно състояние и душепастирство

- 9.1.Влияние на брака върху духовния живот на човека
- 9.2.Душегрижие за безбрачния, за овдовелия, за съпрузите

10. Частно душелечебно пастирство. Категориално душегрижие. Капеланското служение

- 10.1. Групи за специално капеланско обгрижване – ученици, студенти, деца и млади хора без родители, военни, затворници, хора със специални потребности и др.

11. Пастирска психология и психотерапия

- 11.1. Пастирско-психологични аспекти в творенията на св. отци на Църквата
- 11.2. Психопатологични състояния
- 11.3. Общи методи за душелечение на страдащите от психопатологични болестни състояния

12. Влияние на физическите болести върху душата и нейното лечение

- 12.1. Общи предпоставки и методи на обгрижване чрез посещения
- 12.2. Болният според неговия характер
- 12.3. Болният според неговата възраст и вътрешно състояние
- 12.4. Болничен капелан

13. Частно душелечебно и душерьководно пастирство. Тайнството Покаяние (Изповед) – история

- 13.1. Значение на сакраменталната изповед – изповедта като тайнство
- 13.2. Изповедта на греховете в юдейството
- 13.3. Изповедта на греховете в християнството

14. Психология на Изповедта

- 14.1. Всеобща психологическа потребност от изповед на греховете
- 14.2. Предмет на сакраменталната изповед
- 14.3. Важни психологически моменти при покаянието изобщо и при изповедта – частно
- 14.4. Епитимията – духовно наказание или аскетическо упражнение
- 14.5. Психоанализа и сакраменталната изповед
- 14.6. Изповед и духовно ръководство

15. Практически моменти при Изповедта

- 15.1. Душепастирят изповедник като баща и учител, лекар и съдия
- 15.2. Действия на духовника-изповедник според психическото, духовното и физическото състояние на каещия се
- 15.3. Методи за правилно изповядване и изслушване; духовната беседа при изповед
- 15.4. Качества и специална подготовка на душепастира като изповедник

Библиография

Основна:

1. Димитров, протойерей Христо. Пастирско богословие. ч.1 и 2, С., 2005.
2. Шавелски, протопрезвитер Георги. Православно пастирство. С., 1929.
3. Иоан, схиархимандрит (Маслов). Пастирско богословие. С., 2009.
4. Антоний, митритрополит Киевски и Галицки. Пастырское богословие. Харбин, 1935.
5. Антоний, митритрополит Сурожки. Началото на молитвата. София, 2003.
6. Антоний, митрополит Сурожки. Пастырство. Минск, 2005.
7. Антоний, митрополит (Храповицкий). Пастырское богословие. <http://www.klikovo.ru/db/book/head/4790>
8. Антоний, митр. (Блум). Пастирът до леглото на болния. – Християнство и култура, № 2, 2002.
9. Антоний, митрополит Сурожки. Брактът като подвижничество. София, 2003.
10. Киприан, архимандрит (Керн). Православное пастырское служение. <http://www.oz-gora.ru/bimages/pastorskoe.pdf>
11. Вениамин, епископ (Милов). Пастырское богословие с аскетикой. <http://lib.eparhia-saratov.ru/books/03v/veniaminmilov/pastir/contents.html>
12. Бигович, протойерей Радован. Църква и общество. С., 2003.
13. Бигович, протойерей Радован. Църквата в съвременния свят. С., 2013.
14. Глогов, свещеник Георги. Душепастирът и грижата му за телесно-болните. ГДА, т. 20, 1942-1943, С., 1943.
15. Димитров, протойерей Христо. Изповед и душепастирство – пасторологическо изследване. ч. 1. Религиозно-исторически основи на изповедта във връзка с душепастирстването. – ГСУ-БФ, т. 11,7, 1933-34, С., 1934; ч. 2. Педагогически и педагогично-пасторологически основи на изповедта. – ГСУ-БФ, т. 12, 1934-35, С., 1935.
16. Димитров, прот. Добромир. Служението на лаоса в евхаристийното събрание на Църквата. // Християнство и култура, бр. 1 (78), 2013, с. 15-23.
17. Николов, протойерей Василий. Молитвата в живота и дейността на душепастиря. ГДА, Т. VIII, 1958-1959 и Т. IX, 1962-1963.
18. Стефан, митрополит Софийски. Същина на пастирското служение. София, 1935.
19. Йосиф, Варненски и Преславски митрополит, протойерей Василий Николов. Поглед към пастирските проблеми в посланията на св. ап. Павел до Тимотей и Тит. С., 1966.
20. Йеротей, митрополит (Влахос). Православна психотерапия. В. Търново, 2009.
21. Св. Йоан Златоуст. Шест слова за свещенството. София, 2005.
22. Св. Григорий Богослов. Слово трето. За бягството му в Понт, за важноста на свещенството, какъв трябва да бъде епископът. // Творения на Светителя Григорий Богослов. т. 1, ч. 1. Св. Гора, Атон, 2009.
23. Св. Григорий Двоеслов. Правило пастырское или о пастырском служении. http://royallib.com/book/svyatitel_grigoriy_dvoeslov_papa_rimskiy/pravilo_pastirskoe_ili_o_pastirskom_sluganii.html
24. Йеротич, Владета. Психологическото и религиозното битие на човека. София, 2013.
25. Ларше, Жан-Клод. Богословие на болестта. Велико Търново, 2010.
26. Янев, Иво. Проф. прот. д-р Христо Димитров и неговият принос за развитие на Пастирското богословие в България. – В: Развитие на практическото и нравственото богословие в България. Традиции, проблеми, перспективи. София, 2012.

27. Янев, Иво. Пастирски грижи за деца и млади хора в риск в древната Църква. // Богословска мисъл, кн. 1-2, 2011, с. 41-53. <http://bogoslovskamissal.wix.com/>
28. Янев, Иво. Пастирски грижи за младите хора в риск. Дисертация. София, 2013.
29. Янев, Иво. Грижа за деца и млади хора с нарушено здравословно състояние в Свещеното Писание (Случаи на свръхестествено изцеление и възкресяване). – В: Два стълба на храма. Сборник с материали, посветени на 80-годишнината на протопр. проф. д-р Николай Шиваров и 70-годишнината на проф. д-р Славчо Вълчанов. София, 2016, с. 191-203.
30. Янев, Иво. Грижата на енорийския свещеник за децата в риск (Общи насоки). – В: Сб. доклади „България и българите в Европа“, Юбилейна научна конференция на СУБ, клон Велико Търново, 17. 10. 2009 г.). В. Търново, 2010, с. 211-216.
31. Янев, Иво. Грижа за страдащата душа. (Пастирски грижи за хората с психични заболявания и душевни разстройства). София, 2018.
32. Янев, Иво. Депресия и униение според св. отци на Църквата. – В: Мултикултурният човек. Сборник в чест на д.и.н. Камен Гаренов (отец Петър Гарена). София, 2016, с.319-329
33. Янев, Иво. Пастирски грижи за хората, страдащи от зависимости. – В: Мисъл, слово, текст, том: Традиция и теология: синергия и практика. Т. 2, Пловдив, 2016, с.229-237.
34. Янев, Иво, Капеланството и неговата роля при категориалното душегрижие в Църквата. – В: Мисъл, слово, текст, брой:5, Пловдив, 2018, с. 204-214.
35. Янев, Иво. Проф. Н.Н. Глубоковски и реформата в духовното образование в Русия в края на XIX и нач. на XX век (към въпроса за подготовката и образованието на свещенството). Богословска мисъл, Сборник в чест на проф. д-р Николай Никанорович Глубоковски, брой:2/2014, 2016, с.296-302.
36. Янев, Иво. Пастирско-педагогическата дейност на йеромонах Неофит Рилски. – В: Сб. „Наследството на отец Неофит Рилски: изкуствоведски, богословски и филологически аспекти“, София, 2012, с. 160-168.
37. Job, archimandrite (Getca). Confession and Spiritual Direction in the Orthodox Church. Paris. 2012 <http://uocc.ca/pdf/theology/Job.Confession.pdf>; на руски език Иов, архим. (Геча). Исповедь и духовное руководство в Православной Церкви. // www.bogoslov.ru/text/3531923.html

Допълнителна :

1. Димитров, протоерей Христо. Св. апостол Павел като пастир. София, 1967.
2. Александров, Андриан. Пасторологическите възгледи на митрополит Климент (В. Друмев). // Богословска мисъл, кн. 1-4/2001, с. 139-146.
3. Йеротич, Владета. Завръщане към Отците. София, 2013.
4. Йоан, митр. Пергамски (Зизиулас). Беседа за тайнството на Покаянието или Изповедта // <http://www.bogonosci.bg>
5. Калистос, митр. Диоклийски (Уеър). Духовният отец в православното християнство. // <https://dveri.bg/9h4c8>
6. Николов, протоерей Василий. Св. Григорий Богослов като пасторолог. // Духовна култура, 1968, кн. 2, с. 20-30.
7. Шалафов, Ивайло. Протопр. Гергий Шавелский и развитието на Православното пастирско богословие в България. – В: Развитие на практическото и нравственото богословие в България. Традиции, проблеми, перспективи. София, 2012.
8. Alphen, James. Performance Management and Ongoing Formation of Priests. – In: Zech, Charles (ed.). Best Practices in Catholic Church Ministry Performance Management. Lanham-Plymouth, 2010.
9. Engelke, Ernst. Sterbenskranke und die Kirche. (Gesellschaft und Theologie: Abteilung Praxis der Kirche). München-Mainz, 1980.

10. Guender, Richard. Praxis und Methoden der Heimerziehung Entwicklungen, Veränderungen und Perspektiven der stationären Erziehungshilfe. Freiburg im Breisgau , 2011.
11. Jentsch, Werner. Handbuch der Jugendseelsorge. Geschichte, Theologie, Praxis. Teil 1, Guetersloh, 1963; Teil, 2, Guetersloh, 1963; Teil, 3, Guetersloh, 1963.
12. Knowles, Joseph. Gruppenberatung als Seelsorge und Lebenshilfe. Mainz, 1971.
13. Engelke, Ernst. Sterbenskranke und die Kirche. (Gesellschaft und Theologie: Abteilung Praxis der Kirche). München-Mainz, 1980.
14. Guender, Richard. Praxis und Methoden der Heimerziehung Entwicklungen, Veränderungen und Perspektiven der stationären Erziehungshilfe. Freiburg im Breisgau , 2011.
15. Jentsch, Werner. Handbuch der Jugendseelsorge. Geschichte, Theologie, Praxis. Teil 1, Guetersloh, 1963; Teil, 2, Guetersloh, 1963; Teil, 3, Guetersloh, 1963.
16. Knowles, Joseph. Gruppenberatung als Seelsorge und Lebenshilfe. Mainz, 1971.

Дата: 18.06.2018 г.

Съставил:

(гл. асистент д-р Иво Янев)